

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1152768/11

בית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד מאיר יצחק וינד)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם הופרט)

הנדון: שיקולים למתן או למניעת רשות ערעור על החלטות דינויות

החלטה

א. לפנינו "ערעור ולחילופין בקשת רשות ערעור" על שתי החלטות של בית הדין הרבני האזורי פתח תקווה שניתנו בו' ובכ"א בסיוון (18.5 ו-1.6 בהתאמה) שנה זו.

ה"ערעור ולחילופין בקשת רשות ערעור" הוגש לבית דיננו בה' בתמוז (15.6) היינו שבועיים לאחר האחרונה שבשתי ההחלטות האמורות.

כידוע, ערעור אפשר להגיש לבית הדין הגדול בזכות רק על החלטות סופיות המסיימות את הסכסוך הנדון בהן. האפשרות להגיש ערעור בזכות היא עד שלושים יום לאחר מתן ההחלטה המערערת.

בקשת רשות ערעור, בהתאם לתקנות, אומנם אפשר להגישה על כל החלטה, גם על החלטת ביניים, אך זאת בתוך עשרה ימים בלבד.

ההחלטות המדוברות בבקשה שלפנינו, הן החלטות הנוגעות לסדר הדין, לדרך התנהלות הדיון והבאת ההוכחות – החלטות ביניים מובהקות, שאינן מקימות זכות לערעור, ובקשת רשות ערעור בעניינן אפשר היה להגיש עד כלות עשרה ימים מהן (בנוגע לכל אחת מהן בנפרד).

ניסוחה של הכותרת 'ערעור ולחילופין בקשת רשות ערעור', אינה מרפאה מומים, ודינה של בקשה שתוכנה אינו יכול להיחשב ערעור בזכות, ומועדה אינו מאפשר בקשת רשות ערעור, כבנידון דידן, היא דחייה על הסף.

ב. נוסף ונאמר: מההחלטות האמורות עולה כי פסק דינו הסופי של בית הדין האזורי צפוי להינתן בקרוב. משכך, גם לו הייתה הבקשה מוגשת במועד (בתוך עשרה ימים) ספק גדול אם היה צידוק להיעתר לה ובכך לעכב עוד את ההליכים.

מתן רשות ערעור על החלטות ביניים עשוי להביא בחשבון בין יתר השיקולים גם את האפשרות שהמשך ההליך, ללא מתן הרשות, עלול להביא את הצדדים ואת בית הדין האזורי לבזבו זמן יקר ומשאבים בהליך שלבסוף, לכשיוכרע בפסק דין סופי, יוגש עליו ערעור, ואזי ייקבע כי שגה בית הדין בהחלטת ביניים – שבעניינה הוגשה בקשת רשות הערעור – כבר בשלב מוקדם של ההליך, משגה שלו תוקן במועד, היה חוסך את המשכו של ההליך או משנה את פניו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך ככל שסיומו של ההליך קרוב ייטה בית הדין שלא להרשות את הערעור על החלטת הביניים ולקבוע כי הטענות בעניינה יישקלו, אם וכאשר יוגש ערעור על פסק הדין הסופי, וככל שייטען שתוצאתו היא תולדה של ההחלטה השגויה לפי הנטען.

גם מטעם זה, בנוסף לאיחור בהגשת הבקשה, דין הבקשה שלפנינו להידחות.

ג. ועם זאת, בשולי הדברים ולא בשולי חשיבותם, כדי להקל על הצדדים ועל בית הדין האזורי גם יחד ולמנוע הישנות של הליכים עקרים בהמשך, נעיר ונחדד:

בפסק דיננו שבו הושב ההליך לבית דין האזורי נקבע בזו הלשון:

תוצאת האמור היא שהערעור מתקבל בחלקו:

1. פסק דינו של בית דין האזורי שקבע כי התביעה נדחית – מבוטל.

2. בית הדין האזורי ישוב ויקצוב למערערת מועד להגשת כלל המסמכים שעל בסיסם היא מבקשת להוכיח את קיומה של כוונת השיתוף בנכס.

3. בית הדין רשאי להורות למערערת לפצל את טענותיה וראיותיה ולהגיש בנפרד: (א) את הטיעונים העובדתיים שעל בסיסם היא רוצה לטעון לכוונת השיתוף והטיעונים המשפטיים שמכוחם היא מבקשת לקבוע כי עובדות אלה הנטענות כוחן יפה כדי להוכיח את כוונת השיתוף למרות ההסכם וכי כוונה זו, אם אכן הייתה, אכן גוברת על ההסכם; (ב) את הראיות לטיעונים העובדתיים הנ"ל, ובכלל זה הראיות להשקעה בנכס והשבחתו, הראיות למסלול העברת הכספים הקושר את ההשבחה לכספיה המערערת דווקא וכל ראייה אחרת לכוונת השיתוף הנטענת.

אם יקבע בית הדין כי יש לפצל כאמור – רשאי הוא לקבוע כי מרכיב (א) הנ"ל ייבחן תחילה ורק אם יוכרע כי ככל שאלה העובדות הרי שנוצר שיתוף יבחן בית הדין אם אכן אלה העובדות, ורשאי הוא לקבוע את ההפך כי תחילה תיבחנה העובדות – מרכיב (ב) הנ"ל, ורק לאחר מסקנות שבנוגע אליהן תיבחן השלכתן על טענת השיתוף.

ככל שייקבע מכל מקום כי טענת כוונת השיתוף נדחית, תעמוד למערערת הזכות לתבוע על סמך ראיותיה הנ"ל (מרכיב (ב) האמור) – בין שכבר יוגשו בעת דחיית טענת השיתוף ובין שזו תידחה בלי שיוגשו (על יסוד קביעה כי אף אם היו העובדות כנטען אין בהן די) – החזר בגין השקעותיה בנכסי המשיב, ובית דין האזורי ידון בתביעה זו (שכבר עלתה בעבר טרם שהתגלגלה שוב לטענת השיתוף) תוך שישמע את טיעוני הצדדים, העובדתיים והמשפטיים, בעניינה.

(פסק הדין מיום כ"ט באייר התשפ"א – 11.5.21)

שני שלבים נשנו בהחלטה זו:

הראשון בירור הטענות לכוונת השיתוף בנכס; השני – ככל שתידחה הטענה לכוונת השיתוף – הזכות לתבוע החזר השקעות.

בנוגע לשלב הראשון קבענו מפורשות כי הדיון ייערך באמצעות הגשת מסמכים, כך ולא באמצעות דיון הוכחות. זאת מן הטעם הפשוט: סוגיה זו נדונה כבר בבית הדין האזורי, ונקבע בה בהסכמה, ואף לבקשת המערערת וכפי שתואר גם בפסק דיננו האמור, כי תוכרע לאחר הגשת מסמכים וללא דיוני הוכחות נוספים. הערעור שהתקבל בנקודה זו היה על קביעת בית הדין האזורי כי המסמכים לא הוגשו במועד, ולפיכך משמעות קבלת הערעור היא אך ורק חזרה לאותה נקודה שבה נדרשת המערערת להוכיח את טענותיה באמצעות המסמכים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לעומת זאת בנוגע לשלב השני, שמקומו וזמנו הם לאחר ההכרעה בקודמו, קבענו כי בית הדין ישמע את טיעוני הצדדים – לאמור: יקיים דיון פרונטלי שבו תיבחנה הטענות וככל שתעלינה טענות שנויות במחלוקת, ותהיינה אלה טענות שאם תתקבלנה ישליך הדבר על התוצאה הסופית – תעמוד לכל אחד מהצדדים הזכות להוכיח את טענותיו ככל הליך.

מעיון בבקשה שהגישה המערערת לבית דין האזורי, ובהחלטותיו, עולה כי המערערת עירבה בין שני השלבים, ולחילופין, לא הבהירה את בקשתה כראוי, ואולי בשל כך, ובשל הבנתה השגויה שהחלטת בית דין האזורי עוסקת בשלב השני, בעוד בית דין האזורי עצמו התכוון לשלב הראשון בלבד, באה המערערת לכדי תלונתה הנוכחית על ההחלטה, שהרי בקשתה של המערערת שהוגשה לבית דין האזורי דיברה (סעיף 2 לבקשה) על הזכות העומדת למבקשת:

כעולה מפסק הדין [...] לתבוע על סמך ראיותיה [...] החזר בגין השקעותיה
בנכסי המשיב והשבחתו, תוך שמיעת טיעוני הצדדים העובדתיים
והמשפטיים.

ואומנם נקבעה זכות שכזו, אבל מקומה הוא רק בשלב השני האמור לעיל.

רשאית כמובן המערערת לוותר על הזכות שבעניינה עסק השלב הראשון, ולחתור לדיון בזכויות נשואות השלב השני האמור מייד. אלא שאם לזאת כוונתה, היה עליה להבהיר זאת בבקשתה, וחזקה על בית דין האזורי כי היה נעתר לכך, מאשש את הקביעה הוותיקה בדבר העדר כוונת שיתוף ופונה לדיון בשאלת הזכאות להחזר השקעות והוצאות.

משלא הודיעה המערערת כאמור, קבע בית הדין האזורי, שמצידו היה ער להוראתנו כפי העולה בבירור מהחלטתו, כי יקבל ראיות בכתב בלבד – בהתאם לאמור בפסק דיננו בנוגע לשלב הראשון.

אפשר שבית הדין לא שם ליבו ללשון הבקשה האמורה, וזאת משום שהניח וציפה כי הבקשה תתאים למתווה שקבענו, ואפשר ששם ליבו אך הורה כפי שהורה מתוך מגמה לפעול בהתאם למתווה שהורינו עליו.

כך או כך, ברי כי לא כיוון בית הדין האזורי לסטות מהוראתנו או לקפח את זכויות המערערת.

ראוי אפוא כי להבא תחסוך המערערת מעצמה ומעמנו את הצורך לענות בערעורי סרק או בבקשות סרק לרשות ערעור, אף תחסוך מעצמה את התסכול שבתחושה כי זכויותיה מקופחות, ותקפיד להגיש את בקשותיה בהתאם למתווה שנקבע או – ככל שהיא מוותרת על זכויותיה שלפי שלב מסוים המתווה זה – להבהיר זאת בבקשותיה.

ולא להבא בלבד אלא אף עתה, אם אכן הסיקה המערערת כי לא תוכל להוכיח שיתוף ספציפי אך עודה מבקשת לקיים דיון בתביעה להשבת השקעותיה והוצאותיה – מוטב שתקדים ותודיע זאת לבית דין האזורי שללא ספק יקיים במקרה זה דיון פרונטלי בעניינם של הצדדים (אם כי כמובן רשאי הוא להורות על הגשת מסמכים כאלה או אחרים קודם לדיון זה).

ד. בהתאם לכל האמור בית הדין דוחה את הבקשה וסוגר את התיק.

ה. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום י"ב בתמוז התשפ"א (22.6.2021).

הרב ציון לודאילוז

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה